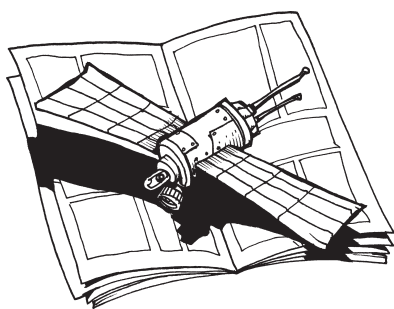

Nunnat vaeltavat pimeyden laaksossa

Marcel Ruijters:
Sine qua non
OOG & BLIK

Jos Marcel Ruijters olisi julkaissut Sine qua non -albuminsa kuvaamallaan keskiajalla, hänet olisi takuuvarmasti poltettu roviolla. Ruijtersin aiheena on uskonnon oppien ja aistimaailman ristiriita. Se on yksi fiksuimmista ja hausimmista sarjakuva-albumeista aikoihin.

Sine qua non on latinaa ja tarkoittaa välttämätöntä tekijää. Konservatiivikristityt tarkoittavat sillä uskoa ehdottomana edellytyksenä teologiselle tutkimukselle. Vielä perinteisemmin se tarkoittaa jumalaa maailman olemassaolon ehtona.

Maaailmanmatkat

Toim. Ville Hänninen

©Marcel Ruijters

Marcel Ruijtersin piirrokset näyttävät keskiaikaisilta kuvituksilta.

Hollantilainen monitaiteilija Marcel Ruijters (s. 1966) on tehnyt sarjakuvia 1980-luvun lopulta lähtien. Niitä on julkaistu hajanaisesti ympäri Eurooppaa ja Yhdysvalloissa. Aiemmat vilahdukset eivät ole olleet lähimainkaan yhtä vakuuttavia kuin Sine qua non, jonka on julkaissut selkeän viivan mestarin Joost Swarten oma kustantamo.

Piirrokset näyttävät keskiaikaiselta kuvitustaiteelta. Puupiirrosten sijaan Ruijters lienee kuitenkin käyttänyt raapekartonkia, joka on sekin työläs tekniikka. Tekstiä on erittäin niukasti ja sekin vähä latinaksi. Yksinkertaiset lauseet ymmärtää melkein ilmankin, mutta lopusta löytyvät käännökset englanniksi ja ranskaksi.

Ruijtersia kiehtovat keskiajan mysteerit ihmeineen ja otuksineen. Toisaalta häntä ärsyttää sokea ja hurmoksellinen usko, ellei peräti uskonto yleensä.

Sine qua non kertoo nunnaluostarista, jossa tapahtuu kummmia. Jumala antaa nunnille machina mundanan, joka pyörittää maailmaa, ja käskää heidän pitää sen käynnissä. Mutta kohta koneessa on henki, joka pistää kapuloita rattaisiin.

Keskiajalla maailman jokainen yksityiskohta ajateltiin jumalan luomaksi. Jos havainto ei sopinut kirkon oppeihin, oli pielessä havainto. Ruijtersin nunnat todistavat evoluutiota, ja heidät paloittel- laan. Kaaos, väkivalta ja kummallisuudet lisääntyvät nunnien maailmassa.

Ruijtersin huumori on sysimustaa, tervää eikä missään vaiheessa liian ilmeistä. Ruijters iva voimakkaasti uskontoa ja fanaattisuutta. Kun naurulta ehtii, albumi pistää pohtimaan myös nykyisten uskomustemme järkipörsäisyyttä. Semmoista eivät sarjakuvat usein edes yritä.

Harri Römpötti

Rabbin kissa kannattaa tieteellistä maailmankuvaa

Joann Sfar:
Rabbi's Cat
PANTHEON

Onpas rabbi Abrahamilla ruma kissa. Mutta on se myös sarjakuvan historian kiinnostavin katti sitten Krazy Katin. Mainiosta Pikku vampyyrista Suomessa parhaiten tuttu Joann Sfar on sijoittanut rabbinsa kissoineen 1930-luvun Algeriaan.

Rabbilla on anarkistinen kissa.

Kuriton kertojakissa syö papukaijan ja oppii puhumaan. Lahjaansa se käyttää kiistelemällä rabbin ja tämän pomon kanssa juutalaisesta uskonnosta. Kissa kannattaa tieteellistä maailmankäsitystä ja irtii uskonnon epäjohdonmukaisuuksia.

Mutta se tahtoi juutalaiseksi, koska jumaloi emäntäänsä, rabbin Zlabya-tytärtä. Rabbi ei oikein haluaisi vääräuskoista puhuvaa otusta kiehnäämään Zlabyan syliin. Kissa toteaaakin pian uuden kykynsä kiroukseksi, jota ilman oli helpompaa. Puhetaito on luontokappaleen syntyinlankeemus. Kissa valehtelee ahkerasti, mutta toteaa totuuden julmemmaksi.

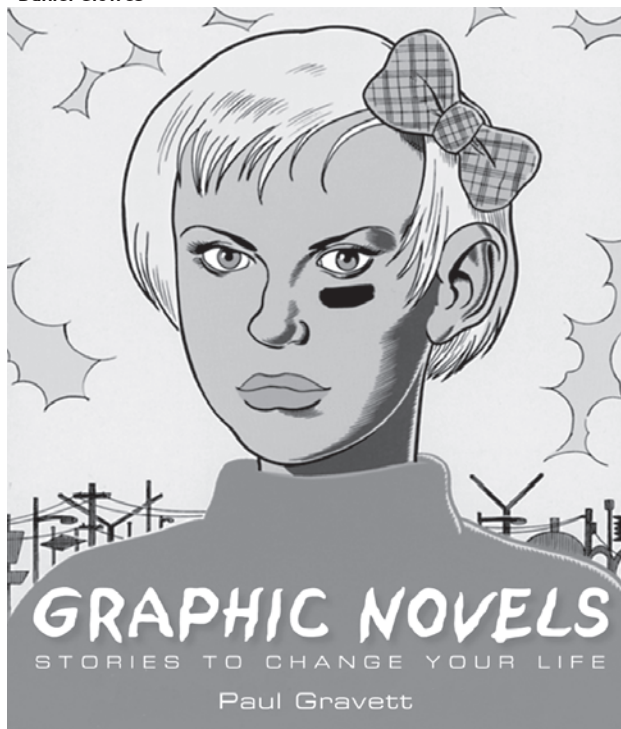
Kiharan viivan mestari Sfar siis laskee leikkiä herkällä aiheella. Hänen ronski pilkkansa osuu uskontojen hullutusten nilkkaan – eikä vain juutalaisuuden. Sapatin sääntöjen ohella myös kristillisyys ja vähän islamkin saavat osansa. Aika ja paikka on valittu kai siksi, että Ranskan siirtomaavallan aikaisessa Algeriassa kolme uskontoa eli kohtalaisen rauhassa rinnakkain.

Lystiä piisaa. Sfarin terävässä huumorissa tunnistaa saman anarkian kuin Pikku vampyyrissä. Sfarilla elämellisyys näyttää johdonmukaisen rationaaliselta ja inhimillisyyteen kuuluu typeryyden heikkous. Fiksu kissa seurustelee ylvään leijonan kanssa mutta tulee juttuun myös niin kolmella kielellä nuotin vierestä laulavan aasin kuin pariisilaisen kulkukoiran kanssa.

Runsaan röpelöisestä viivasta aistii, että taiteilijakin on nauttinut tarinoiden punomisesta ja piirtämisestä. Kuvissa on syvyyttä ja orientin värit hehkuvat. Kainis kovakantinen amerikkalaislaitos on antelias, sillä se kattaa sarjan kolme ensimmäistä albumia. Ranskaksi Rabbin kissoja on julkaistu neljä.

Harri Römpötti

©Daniel Clowes

Paul Gravett kirjoitti perusteoksen sarjakuvromaaneista.

Kuinka sarjakuvromaaneja luetaan

Paul Gravett:
Graphic Novels – Stories to Change Your Life
AURUM

Suomeksikin ilmestynen Manga-kirjan jälkeen Paul Gravett on ehtinyt kirjoittaa uuden tietoteoksen sarjakuvista. Graphic Novels opastaa sarjakuvromaaniin maailmaan. Sekin on tarkoitettu sarjakuvaan ennestään vihkiytymättömille kuten Manga-opus.

Englanninkielisessä maailmassa on kai sitten turha enää harata sarjakuvromaani-käsitettä (graphic novel) vastaan – vaikka muistaisi, että koko sana juontuu Will Eisnerin hätäpäissään keksimästä määreestä Talo Bronxissa -albumille, joka on pikemmin novellikokoelma. Ongelmallisesta termistä ei kuitenkaan sovi syyttää Gravettia.

Gravett on valikoinut mukaan 150 teosta. Hänen asiantuntemuksestaan kertoo, että kiintoisia uusia tuttavuuksia löytyy selailemalla, vaikka sarjakuvan kentän tuntisi hyvin.

Ulkoasun on tehnyt jälleen mangasta tuttu Gravettin kumppani Peter Stanbury. Mainio keksintö on tietoverkosta ja rompuista lainattu rakenne, joka ohjaa selailua lajityypin, aiheiden ja muiden tekijöiden mukaan. Jos kiinnostuu tietystä aihepiiristä tai taiteilijasta, kirja opastaa, minne kannattaa edetä seuraavaksi.

Alkajaisiksi on listattu 30 keskeistä teosta, joista on hyvä alkaa sukellus sarjakuvan maailmaan. Sen jälkeen kirja jakaantuu temaattisiin lukuihin, joissa esitellään kymmentä eri aihetta kuvaavia albumeita. Teemoja on lapsuudesta so- taan, supersankareista rakkauteen. Ja vin- kit verkottavat sisältöä oivaltavasti.

Gravett kirjoittaa innostavasti ja te- rävästi. Jossain määrin häntä on rajoit- tanut yleisö. Hän on rajannut kirjansa suosiolla englanninkielisille lukijoille, joten se ei ole koko maailman sarjaku- van yleisteos. Esimerkiksi manner- eurooppalaista sarjakuvaa kirja ei yritä- kään hallita kattavasti.

Kaikissa tällaisissa kirjoissa valinnat ovat tietysti aina henkilökohtaisia. Mut- ta onkohan kuitenkin ihan järkevää antaa kokonainen luku supersankareille? Eniten arveluttaa Frank Millerin Yön ri- tarin ja Sin Cityn sisällyttäminen 30:n kärkikilistalle.

Gravett kirjoittaa aikuisille ihmisille ja pyrkii siis tavoittamaan ne, jotka eivät ole välttämättä lukeet sarjakuvia aiem- min. Jos joku järkevä ihminen tarttuu Graphic Novelsin suosituksista Yön ri- tarin supermelodramaattiseen fasisti- Batmaniin, hän tuskin enää koskaan ko- keilee Art Spiegelmanin Mausia tai mitään muutakaan, vaikka kuinka vakuuteltaisiin.

Harri Römpötti

© R. Kikuo Johnson

R. Kikuo Johnsonin esikoinen herättää lupauksia.

Yökalassa, yöjalassa

R. Kikuo Johnson:
Night Fisher
FANTAGRAPHICS

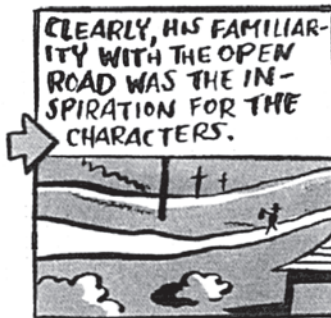
R. Kikuo Johnsonin Night Fisher on varmasti vuoden kohutuin esikoisalbumi Yhdysvalloissa. Ja hyvä se onkin, 15 vuotta sitten sitä olisi kumarrettu mestariteoksena. Mutta sen jälkeen ame- rikkalainen sarjakuva on kehittynyt hui- masti.

Silti Night Fisher on erittäin lupaava työ. Se kertoo viisi vuotta sitten ham-

maslääkäri-isänsä kanssa Havaijille muuttaneesta Lorenista, joka käy lukio- ta ja harrastaa yökalastusta. Loren ajau- tuu huonoon seuraan, käyttää huumeita ja sekaantuu varkauteenkin.

Tarina on siis aika tavallinen, mutta Johnson kertoo sen niin vilpittömästi että tuntuu kuin muita samanlaisia ei olisi kuultukaan. Toteutus on kaikin puolin tyylikäs. Piirroukset muistuttavat hieman Jaime Hernandezin, Adrian Tominen ja David Mazzucchellin jälkeä. Heitä voi- sikin kutsua amerikkalaisen arkisen teho- viivan koulukunnaksi.

Tarinan sijoittaminen Mauin saarelle

© Seth

Sethin luonnoksetkin näyttävät paremmilta kuin monen viimeistellyt piirroukset.

ei ole ihan turhaa eksotiikan tavoittelua, Johnson on syntynyt siellä vuonna 1981. Hän on opiskellut sarjakuvaa New Yorkissa muun muassa Mazzucchellin oppilaana.

Johnson yrittää ehkä vähän liikaakin. Esimerkiksi henkilöhahmojen puheen päällekkäisyyden ilmaiseminen toisensa peittäävillä puhekuplilla on nokkelampi idea teoriassa kuin käytännössä. Mutta nyt kun omasta elämästä ammentava esikoinen on tehty, Johnsonista tulee olennainen tekijä, jos vain sanottavaa löytyy.

Harri Römpötti

Erään keräilijän tutkimuksia

**Seth:
Wimbledon Green
DRAWN AND QUARTERLY**

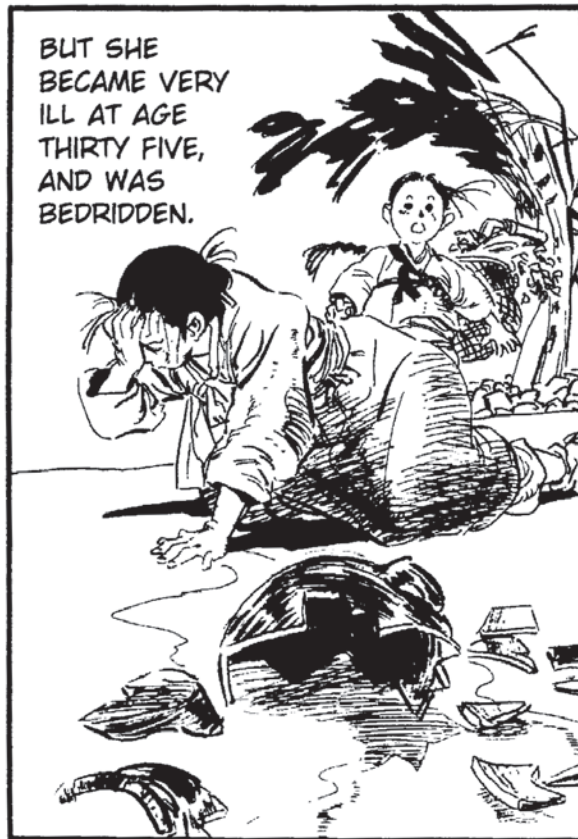
Eivätkös sarjakuvakeräilijät ole vähän säälettäviä tyyppejä, jotka intoilevat lähinnä supersankareista? Kuinka sitten Kanadan taidesarjakuvan sympaattinen toivo Seth (oikealta nimeltään Gregory Gallant) on tehnyt heistä albumin Wimbledon Green?

Eipä hätää, Seth vain kokeilee. Daniel Clowesin ja Chris Warren tapa rakentaa suuria tarinoita pienistä novelleista alkoi kiinnostaa häntä. Seth rakenteli Wimbledon Greenin luonnoskirjaansa eikä aluksi aikunut julkaista sitä ollenkaan.

Tämän kaiken Seth kertoo esipuheessaan. Siinä hän on myös kohtuuttoman kriittinen työnsä. Piirroksot ovat paljon valmiimpia kuin luonnokset. Juttu on tehty nopeasti ja hieman karkea piirrosjälki tukeutuu puhuviin päihin, mutta kokonaisuudessa on kiva välittömyyden tuntu. Albumi on kaunis esineenäkin.

Päähenkilö Wimbledon Green on salaperäinen superkeräilijä, joka maksaa sarjakuvalehdestä silmää räpäyttämättä jopa 150 000 taalaa. Sarjakuvia metsästäessään hän ja liuta kilpailijoita seikkailevat eksotististen apulaistensa kanssa kuin 1940-luvulla.

Green osaa ajoittaa sarjakuvalehden puhtaasti näyttien sijainnin perusteella. Keräilijäpiireissä kerrotaan tarinoita legendaarisesta Wilbur R. Webbin kokoelmasta, jonka Green ehkä nappasi

**Buja's Diary on
naturalistista
manhwaa.**

kieroin konstein. Eritoten jahdataan Green Ghost -lehden myytistä ensimmäistä numeroa, jota kukaan ei ole edes nähnyt.

Wimbledonin oma suurin suosikki on Lester Mooren Fine and Dandy, jota ilmestyi 36 numeroa vuosina 1946–51. Hän puhuu siitä niin kauniisti, että totisesti tekisi mieli lukea lehdet. Mutta ne ovat vain Sethin mielikuvituksen luomus samoin kuin piirtäjä Kalo, jota etsittiin albumissa It's a Good Life If You Don't Weaken. Samanlaisesta nostalgiaa on lopulta kyse Wimbledon Greenissäkin.

Harri Römpötti

Koreaa manhwa

**Seyeong O:
Buja's Diary
NBM**

Korealainen manhwa ei enää ole englanniksi uusi juttu, mutta Buja's Diary lienee ensimmäinen, joka lainaa pikemmin gekigan realismia kuin mangan lajityyppejä. Tarinassa eivät siis mellasta avaruusmöröt, vaan se kertoo arkisista ihmisistä.

Kirjaan on koottu 13 tarinaa vuosilta 1988–90 ja 1993. Ne kertovat enimmäkseen köyhistä ja kipeistä – lapsista, konttoristeista ja muista murheilla raskautetuista. Tarinoiden tyyli on melkoisen melodramaattinen.

Niissä heijastuu Korean sotaisa 1900-luku. Ensin maan miehitti Japani ja toisen maailmansodan jälkeen sen jakoi sisällissota, johon Yhdysvallat sekaantui. Suurin osa Buja's Diarysta on syntynyt Etelä-Korean sotilashallinnon ajalla. Demokratian kausi alkoi varsinaisesti vasta vuonna 1993.

Piirrostyylillä on naturalistista. Seyeong O on nähnyt sen eteen paljon vaivaa, mutta hän on pikemmin pätevä kuin taitava. Jälki on hieman jäykkää ja puisevaa. Tarinassa Old Man Kim's Record hän piirtää perinteisemmin, jättää paljon tilaa valkoiselle ja kuvat hengittävät heti reippaammin.

Kokonaisuutena kirja on kiintoisa näyte uudelta alueelta, vaikei se pärjääkään laadussa esimerkiksi japanilaiselle Yoshihiro Tatsumille, jota Drawn and Quarterly on alkanut julkaista englanniksi. Tekijästä olisi saanut olla taustatietoja. Sen sijaan jälkisanat ovat hoopoa horinaa ja teennäistä turinaa.

Harri Römpötti